

Inwestujemy w rozwój

Nr 4(12)/2012 egzemplarz bezpłatny ISSN 2081-3643

Biuletyn informacyjny
Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Podkarpackiego
na lata 2007-2013

- **Wszystko dla studenta**
- **Edukacja potencjałem regionu**
- **Nauka i biznes – razem czy osobno?**

Nauka i biznes — razem czy osobno?

Realizacja projektów badawczych i wynikająca stąd możliwość wdrażania innowacyjnych rozwiązań ma ogromne znaczenie dla podniesienia konkurencyjności polskiej gospodarki i nauki. W jaki jednak sposób komercjalizować wyniki badań, aby korzyść osiągnęły obie strony: nauka i biznes? Choć z pozoru zadanie wydaje się proste, to rzeczywistość pokazuje, że nie zawsze osiąga się pożądaný efekt.

Komercjalizacja badań naukowych nie jest ani łatwa, ani należyte traktowana przez środowisko naukowe i potencjalnych odbiorców. Wdrażanie nowych rozwiązań może stać się podstawą rozwoju średniej i małej przedsiębiorczości, jednak nadal w naszym kraju zdarza się ono stosunkowo rzadko. Wynika to zarówno ze złożoności procesu komercjalizacji, jak i braku odpowiedniego przygotowania obu środowisk, m.in. niewystarczającej wiedzy na ten temat.

Tymczasem doświadczenia międzynarodowe pokazują, iż współpraca środowiska nauki i biznesu przynosi obustronne korzyści. Z jednej strony pozyskane przez naukę środki finansowe dają korzyść w postaci nowych rozwiązań, z drugiej zaś – komercjalizacja wyników badań przekształca wie-

dzę w zysk finansowy. Te dwa procesy wymagają zupełnie innego podejścia, ale świadomość profitów i ograniczeń to podstawa zrozumienia istoty procesu komercjalizacji.

Wachlarz możliwości

Przed rozpoczęciem procesu komercjalizacji trzeba koniecznie zadbać o prawne uregulowanie praw własności do wypracowanych wyników badań. Należy także pamiętać o uzyskaniu odpowiedniej ochrony własności intelektualnej rozwiązania, które ma być przedmiotem współpracy nauki i biznesu. Do wyboru są różne formy:

- patent (wyłączne prawo do korzystania z rozwiązania będącego przedmiotem wynalazku)
- wzór użytkowy (nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotów o trwałej postaci)
- know-how/tajemnica produkcji (użyteczna wiedza z danej dziedziny, przydatna do wyprodukowania czegoś)
- znak firmowy (logo, słowo, slogan, symbol lub rysunek, który wyróżnia produkt lub usługę).

Następny krok to wybór modelu współpracy z partnerem biznesowym. W zależności od stawianych sobie celów, zasobów finansowych, a także rodzaju prowadzonych prac badawczych istnieje możliwość sprzedaży lub przekazania praw autorskich, udzielenia licencji lub też samodzielnego wdrożenia technologii przez jej twórców. Każdy z tych modeli ma oczywiście swoje wady i zalety.

Najmniej korzystna dla naukowców jest sprzedaż praw autorskich, albo-

wiem całkowicie traci się kontrolę nad efektami pracy naukowej, a w zamian zyskuje zaledwie jednorazowe wynagrodzenie. Opcja ta może być warta rozważenia jedynie w sytuacji monopolu, uniemożliwiającego rozpoczęcie nowej działalności, lub gdy dana technologia może być efektywnie wykorzystana tylko przez jedno przedsiębiorstwo. Obecnie najbardziej popularną formą jest udzielenie licencji. Naukowcom zapewnia to środki finansowe, potrzebne na kontynuację badań, a jednocześnie pozwala podzielić ryzyko komercjalizacji pomiędzy obie zainteresowane strony. Minusem jest trudność w znalezieniu odpowiedniego licencjobiorcy oraz uzyskanie mniejszych korzyści finansowych niż w przypadku założenia przez naukowca własnej firmy. Stąd też trzecia, najbardziej dochodowa droga komercjalizacji, zyskująca coraz więcej zwolenników: spółki spin-off i spin-out. Tego typu przedsiębiorstwa są zakładane przez pracownika lub pracowników instytucji naukowej lub badawczej, a różnica między nimi polega na tym, że spin-off jest zwykle niezależna kapitałowo od swojej uczelni i często z nią współpracuje na zasadach rynkowych, natomiast spin-out jest trwale powiązana z macierzystą jednostką naukową. Przykładem takich firm są spółki Contec i Adaptronica, utworzone przez pracowników Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN w Warszawie.

Uczelnie mają również możliwość tworzenia centrów transferu technologii (CTT), których zadaniem jest informowanie o prowadzonych na uczelniach pracach badawczych, szukanie partnerów lub zleceniodawców na kolejne przedsięwzięcia oraz sprzedaż

Gdzie szukać partnera?

Przedsiębiorca zainteresowany nawiązaniem współpracy ze sferą B+R lub wykorzystaniem nowej technologii może poszukać informacji:

- w bazie wiedzy o nowych technologiach Ministerstwa Gospodarki www.innowacje.gov.pl/doc/inne-bazy
- na portalu innowacji www.pi.gov.pl
- w Bazie Danych Technologii KSI www.ksu.parp.gov.pl/pl/ksi/bazydanych
- w bazie ofert i zapytań Ogólnopolskiej Sieci Transferu Technologii i Wspierania Innowacyjności MŚP – STIM www.stim.org.pl
- na stronach Ośrodka Przetwarzania Informacji www.polskietechnologie.pl
- na stronie Fundacji Centrum Innowacji FIRE www.fire.ilab.pl
- na stronie Nauka w Polsce www.naukawpolsce.pap.pl
- na stronie www.portfel.pl
- na stronie www.aeropolis.com.pl

lub nieodpłatne przekazanie wyników badań firmom. CTT mogą działać w formie jednostki ogólnouczelnianej, spółki handlowej lub fundacji. W Polsce południowo-wschodniej działa np. Centrum Transferu Innowacji i Przedsiębiorczości Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie oraz Lubelskie Centrum Transferu Technologii w Politechnice Lubelskiej. Informacje o CTT działających w Polsce można znaleźć na stronach portalu innowacji www.pi.gov.pl.

Przewycięź bariery współpracy

Słaba współpraca środowisk naukowych i biznesowych, a co za tym idzie niska konkurencyjność przedsiębiorstw i poszczególnych sektorów polskiej gospodarki powoduje, że znajdujemy się na odległym miejscu wśród krajów unijnych cechujących się najwyższym stopniem innowacyjności. Wśród barier można wskazać:

- niewystarczający przepływ informacji pomiędzy ośrodkami naukowymi a przedstawicielami biznesu
- brak zainteresowania współpracą ze strony przedsiębiorstw
- niewystarczający system zachęty oferowany przez państwo
- zawiłe prawo, zniechęcające do zawierania spółek z uczelnią (np. od wniesionego aportem rozwiązania trzeba zapłacić podatek VAT)
- niezajomość realiów biznesu przez naukowców
- braki organizacyjne uczelni (brak na uczelniach promotorów innowacji, mała aktywność CTT, brak motywacji pracowników naukowych).

Największym wyzwaniem wydaje się też zmiana postrzegania nauki przez oba środowiska i potraktowanie jej jako jednej z gałęzi gospodarki.

Niekorzystną sytuację może zmienić motywowanie do większego pozyskiwania przez jednostki naukowe funduszy na komercjalizację badań lub zwiększenie zainteresowania naukowców realizowaniem projektów badawczych, przyczyniających się do rozwoju lokalnego sektora gospodarki. Przykładem takiej udanej współpracy jest funkcjonowanie

Centrum Zaawansowanych Technologii AERONET Dolina Lotnicza, koordynowane przez Politechnikę Rzeszowską. Od 2004 r. działalność naukowo-badawcza jest ściśle związana z potrzebami zgłaszanymi przez przemysł lotniczy, reprezentowany przez firmy polskie, ulokowane m.in. w Rzeszowie, Sędziszowie, Jasionce, Mielcu, Świdniku. Oczywiście zakres tej współpracy jest zróżnicowany w zależności od skali potrzeb i profilu działalności. Realizacja przez Politechnikę Rzeszowską wraz z partnerami CZT projektu kluczowego „Nowoczesne technologie materiałowe stosowane w przemyśle lotniczym” pozwoliła na bezprecedensową integrację środowiska nauki i biznesu w klastrze Dolina Lotnicza, skupiającym obecnie 95 przedsiębiorstw. Komerccjalizacja uzyskanych wyników prac B+R może odbywać się m.in. poprzez sprzedaż licencji. Dążenie do zwiększenia innowacyjności przedsiębiorstw z sektora przemysłu lotniczego ma przyczynić się do wzrostu konkurencyjności polskich firm na rynku europejskim i światowym.

Warto także wspomnieć o ciekawej inicjatywie, jaką jest Preinkubator Akademicki Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego w Rzeszowie, który pomaga w rozwijaniu przedsiębiorczości studentów, absolwentów i pracowników naukowych. Przez okres dwóch lat młodzi przedsiębiorcy mogą skorzystać z pomocy ekspertów, uczestniczyć w szkoleniach lub poznać rynek. Preinkubator pośredniczy również w skontaktowaniu się z osobami lub instytucjami oferującymi kapitał, potrzebny do uruchomienia własnej firmy. Do tej pory z tej formy wsparcia skorzystało 15 firm, a kolejnych 10 nadal działa w ramach preinkubatora.

Przedsiębiorstwa zainteresowane pozyskaniem rozwiązań innowacyjnych powinny szukać kontaktu z ośrodkami naukowymi o pożądanym profilu. W dobie internetu i innych środków komunikacji zadanie to jest relatywnie łatwe. Wydaje się zatem, że problem tkwi raczej w ludziach i wiąże się z ich brakiem wiary i zaufania, że taka współpraca może przynieść oczekiwane korzyści obu stronom.

FOT. MRZYSZTOF KOCH

ROMANA ŚLIWA – prof. ndzw. dr hab. inż., pracownik naukowo-dydaktyczny Wydziału Budowy Maszyn i Lotnictwa Politechniki Rzeszowskiej, kierownik projektu kluczowego PKAERO, koordynator Centrum Zaawansowanych Technologii AERONET Dolina Lotnicza.

Podsumowanie

Przedsiębiorstwa nie zawsze potrafią wykorzystać możliwości oferowane przez ośrodki naukowe, a te z kolei mają trudność w realizacji badań naukowych, odpowiadających na potrzeby biznesu. Tymczasem realizacja wspólnych projektów z udziałem naukowców i przedstawicieli świata biznesu nabiera szczególnego znaczenia. Komisja Europejska w nowej perspektywie finansowej 2014-2020 chce połączyć projekty badawcze ze wsparciem firm, które będą wdrażać nowe rozwiązania. Warto zatem już teraz odpowiednio przygotować się do zdobywania funduszy na innowacyjne technologie i produkty, lepszą organizację społeczeństwa czy przełomowe badania w zakresie medycyny. Nauka i biznes tylko razem mogą osiągnąć oczekiwany sukces.

Współpraca środowiska nauki i biznesu przynosi obustronne korzyści. Z jednej strony pozyskane przez naukę środki finansowe dają korzyść w postaci nowych rozwiązań, z drugiej zaś – komercjalizacja wyników badań przekształca wiedzę w zysk finansowy.